

Het boeck der kuskens

Janus Secundus

bron

Johannes Secundus, *Het boeck der kuskens*. In een vertaling van Jan van Hout en Jan van der Does. A.A.M. Stols, Maastricht 1930.

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/secu001boec01_01/colofon.htm

© 2001 DBNL

Jan van Hout & Jan van der Does

Inleiding

Wellicht heeft geen dichter van Nederlandschen Stam grootere bekendheid in het buitenland weten te verwerven dan Joannes Secundus. De omstandigheid dat hij zijn werken in het Latijn heeft geschreven is er natuurlijk niet vreemd aan.

Joannes Secundus werd in 1511 geboren te 's Gravenhage, waar zijn vader Nicolaus Everardus, oud-Assessor bij den Hoogen Raad van Mechelen, President van het Hof van Holland was. Joannes Secundus was een van de vijf zonen van dezen uitnemenden rechtsgeleerde. Al deze zonen zijn in hun tijd bekende mannen geweest. Behalve Joannes Secundus hebben nog twee zijner broeders, Hadrianus Marius en Nicolaus Grudius, vermaardheid als Latijnsche dichters verworven. Een verklaring van den bijnaam Secundus geeft Petrus Scriverius: Natus *Secundus* Hagae-Comitis apud Batavos, cui parentes, non sine omine, Secundi nomen indiderunt: ut cui secundum non facile reperias.

Joannes Secundus werd geschoold door beroemde mannen uit zijn tijd, met wie hij later bevriend raakte: Jacobus Volcardus Bergensis, Rumoldus Stenemola en Andreas Alciatus. Hij ondernam, zooals dit in zijn tijd gebruikelijk was, verre reizen: Italië en Spanje werden bezocht. In dit laatste land was hij secretaris van den Kardinaal Joannes Tavera, Aartsbisschop

van Toledo. Dan volgde hij Karel V naar het belegerde Tunis, maar deze expeditie kwam zijn gezondheid niet ten goede. Ook mag men aannemen dat zijn omgang met Spaansche schoonen den jeugdigen dichter lichamelijk geen goed heeft gedaan.

Hij keerde naar de Nederlanden terug (Utrecht), waar hij door Georgius van Egmont, die ook abt van Sint Amandus te Doornik was, tot secretaris werd benoemd. Joannes Secundus vergezeldde hem op een zijner reizen naar laatstgenoemde stad, werd daar ziek (mox in febrim incidit) en overleed er op 8 October 1536, 25 jaren oud. Hij werd begraven in de kerk der Benedictijner Abdij van St. Amandus onder een hem toegewijd marmeren grafmonument, waarvan Jan van der Does (Janus Dousa) ons gelukkigerwijze den tekst bewaard heeft, want het werd in 1566 verwoest door de beeldenstormers. Verschillende beeltenissen werden door tijdgenoten van Secundus vervaardigd. O.a. maakte Jan van Scorel, kannunik van Utrecht, zijn portret waarvan een copie in de Leidsche Universiteitsbibliotheek hangt. De houtsnede van J. Franken Pzn, die het eerste deel dezer uitgave siert, is daarop geïnspireerd.

Secundus heeft, voor een jongen man, een zeer uitgebreid oeuvre nagelaten: drie boeken Elegieën, een boek Basia, een boek Epigrammen, een boek Oden, twee boeken met Brieven in dichtvorm, een boek met Rouw-

gedichten en een 'Liber Sylvarum'. Verder zijn tot ons gekomen drie reisdagboeken en een aantal brieven. Zijn geheel oeuvre is in het latijn geschreven.

Het bekendste deel van zijn werk is het dunne boekje 'Basiorum Liber', het Boeck der Kuskens. Het werd na zijn dood door de goede zorgen van zijn broeder Hadrianus Marius uitgegeven. Voor de kennis van een goeden tekst zijn voor ons van belang: de editie van 1539 uitgegeven door Sebastianus Gryphius te Lyon, maar meer nog de Utrechtsche uitgave van Hermannus Borculous (1541). Naar deze laatste uitgave hebben Dr. N.J. Beversen en ik den latijnschen tekst van deel I dezer editie samengesteld.

In de Leidsche Universiteitsbibliotheek berust onder No. 765 F. 19 een bijzonder fraai exemplaar van de Utrechtsche uitgave. Dit zou hier niet behoeven vermeld te worden, als het boek niet de bijzonderheid vertoonde dat het heeft toebehoord eerst aan Jan van der Does en later aan G. van Papenbroeck. Van der Does schreef op de eerste pagina zijn 'ex-libris': Iani Douzae Nordovicis; Papenbroeck zette onder aan de titelpagina zijn handteekening.

Het exemplaar is, ten tijde dat het aan Douza toebehoorde, met schrijfpapier doorschoten, en op de bladzijden die tegenover de Basia zijn gebonden heeft Douza zijn vertalingen alsmede die van Jan van Hout 'ende anderen, liefhebberen der Nederduijtscher Poëzyen' geschreven. Het 19de Kusje bleef onvertaald.

Het is thans de eerste maal, dat deze vertaling in boekvorm verschijnt. Dr. P.C. Molhuysen heeft in den 51sten jaargang van het tijdschrift 'De Navorscher' (1901) den tekst herdrukt. Dr. Molhuysen heeft het in zijn uitgave noodig geacht de interpunctie naar eigen inzicht te veranderen, en woorden, die in het handschrift met een hoofdletter geschreven staan, met een kleine letter te herdrukken.

Ik heb het in deze uitgave niet aangedurfd aan den tekst, zooals die door Jan van der Does werd neergeschreven, iets te veranderen, maar heb zoo getrouw mogelijk, zelfs met eventueele fouten, de gedichten stipt volgens het handschrift herdrukt.

*

Joannes Secundus heeft zijn Basia naar Grieksch voorbeeld gedicht. Meleager en Silenarius hebben hem in den vorm vaak tot voorbeeld gediend. Ook Plato en Kallimachos hebben niet alleen in de Basia maar ook in zijn verdere gedichten hun invloed laten gelden. Van zijn Latijnsche leermeesters dienen Catullus, Propertius, Tibullus, Martialis, Virgilius en Horatius genoemd te worden.

Groot is Secundus' invloed op de nieuw-Latijnsche en moderne letterkunde van zijn tijd geweest. Hij werd in het Latijn nagevolgd door Douza, Lernutius, Eufrenius, Caspar Barth, Buchanan, Muret en Daniël Heinsius, om er enkele te noemen.

Maar niet alleen in het Latijn, ook in het Nederlandsch, Fransch, Italiaansch, Engelsch en Duitsch werd hij nagevolgd en vertaald. Behalve Douza en Van Hout hebben ook Laurens Reael, Westerbaan, Simon van Beaumont, Six van Chandelier, Le Bleu, Jan de Brune en Jonctys vertalingen en navolgingen van zijn werk geleverd.

De bekendste van zijn Fransche vertalers is Ronsard. Daarnaast vermeld ik nog Rémy Belleau, Antoine de Baïf, Joachim du Bellay en Olivier de Magny. In de 18de eeuw werkte in Frankrijk Secundus' invloed nog na: Dorat en Mirabeau hebben meesterlijke vertalingen der *Basia* gemaakt.

Het is hier niet de plaats om alle vertalers uit vorige eeuwen en van onzen tijd op te noemen.

Evenmin past het hier zelfs maar een korte levensbeschrijving te geven van Jan van der Does en Jan van Hout (wier portretten hier tegenover de titelpagina zijn afgedrukt). Iedere goede Nederlandsche litteratuurgeschiedenis bevat daar genoeg wetenswaardigheden over.

Moge door deze uitgave in ons land het werk van dezen grooten dichter weer de bekendheid krijgen waarop het recht heeft!

A.A.M. Stols.

Het eerste kvsken

Bij Douza

*Naer dat vrou Venus had gevoert opt hooch Cythere
 Ascanius haer neef, heeft hem, tot rust ter neere,
 Int groene gras gestreckt, een Beddeken van kruijt
 En bloemkens versch gespreijt, oick al zyn leekens teere
 Rontsom met rooskens wit welruijckende besnuijw;
 En vollend' all de plaetz met geuren zoet, vernuijw,
 Deurt aenzien zynder ieucht, int hart de lieve gangen
 Van Cynareius brandt, welck noch niet wel gevuijw
 Te deghen was. Och God, met wat een groot verlangen,
 Hoe dickmael wilde zij haers neefkens hals omvangen;
 Hoe dick men hoorden heur: Zulck was Adoon; opheven!
 Dan zorgh, van heur nieuw lief te steuren vuyt zyn rust,
 Zulx haer te doen verboodt: Minn', en vreet tzamen keven.
 Diez zij de Rooskens koel, in plaets van hem gekust
 Heeft duijst, en duyzentmael. Ziet, deez terstont te leven
 Bestonden deurt gezoen van Venus, oick een lust
 Te krijgen in zulck spel, niet zonder reuck, en smaicken
 Als deur de koele locht van Zephyrus gevoet:
 Welck met een geil geruijsch hem zelven ghingh vermaicken
 In Venus luthof ient. diez zo veel Rooskens goet,
 Als met haer oochskens zij, oft mont had kunnen raicken;
 Zo veel men Kuskens zach (wat kan de Liefd niet maicken)
 Dair eijling spruyten voort, en lesschen haeren gloeyt.
 Doch Venus zulck een schat niet kunnende verbergen*

*Den menschen langer (ziet), deur wegen ongebaent
Gedreven deur de locht, heeft over dal, en berghen
Vervoeren doen subyt haer Hemelsche gedaent
En met heur Swaengespan theel Aerdtrijck omgelopen
Is all de werelt deur, waer dat heur docht bequaem
Oft vruchtbaer grond te zijn, dit lieve zaet mit hopen
Der Kuskens mildt gestort, (zulx als de oude Faem
Triptolemus toeschrijft;) naer dat vuyt haren monde
Was drijemael een Gebedt, ons onbekent, gegaen.
Hier vuyt is 't lief gewas tot onswerts eerst gezonden:
Hier vuyt het mondt aes zoet, 'twelck ons te helpen zaen
Bet, end' eer machtich is dan all de Medicijnen.
Wel dan, wel varen doch, ghij lieve Kuskens moet,
O enigh' heil, en boet vant Amoreuz verdwijnen,
Die van koel Rooskens eerst hebt uwen oorspronck goet
Bij mij van nu voortaan wert uw lof hooch verheven,
Zoo lang als lulus stam zal bloeijen over all
En dat Vrou Venus zoon ter eeren van zijn neven
En zijn Latijnsch geslacht haer tael geern quelen zal.*

Het II. kvsken

Bij Douza

*Mocht ick (o liefsten) eens uw welgedrongen hals
 In mijnen armen zulx bestricken,
 Oft ghij mij met de uw zo nauw bekruypen, als
 Men om den Elst het loof ziet quicken
 Des wijngarts, oft de klif wutwendich om zijn micken
 Nieu wegen met zijn telgen sporen,
 Zo wild' ick zonder rust, deed kuskens stadich slicken
 Oick deur gheen lust van dranck oft koren,
 Oft, dat de zoete vaeck ons d'oghen mocht bekoren,
 Mij van uw keel niet laten rucken
 Och oft mij Venus eens in dezen wou verhoren,
 End ons zodaenen bandt mocht lucken,
 Bandt, welck noch Hel, noch Doot konst ummer slaen in stucken
 Maer kleevend' aen malcander zouwen,
 Zulx als wij zyn gemaickt, een ewighe vreucht plucken,
 End' onbeschreumt van Charons snauwen
 Met d'algemeijne Schuijt ons over laten stauwen
 De swarte Phlegetonsche Veeren.
 Van waer wij wouden voorts de zalighe Landouwen
 Des Elysijnsche Velts passeren.
 Aldaer heur' oude liefd noch naer haer doot hanteren
 De vorighe Amoreuze Hanßen
 Elck met zyn bruijt gepairt; niet doende dan hoveeren,
 Met zoenen, zinghen, ende danßen*

*In eenen Myrten camp, oft werpen Mommekanßen.
 Om heurs liefs vruntscap te gewinnen.
 Een ijeder bloemkens pluckt, en vlechtet roose kranßen
 Gezeten onder tlaww der linnen,
 Welck deur een stil geruijs verwecken thart tot minnen,
 Van buyten met een zoet verkoelen
 Verzachtende de Locht, en Venus gloeijt van binnen,
 Als daer niet anders dan tlaww zoelen
 Vant West vernomen wert; en zonder enich woelen,
 Noch oick geploecht te zyn van beesten
 Heur ghaven tAerdtrijck mild d' inwoonders doet ghevoelen,
 Zo wel den minsten, als den meesten.
 Welck ons dan all te zaem, heur grazighe Foreesten
 Opdoende, zullen ghaen verzellen.
 lae, willekomend' ons, voor d' out vermaerde geesten
 Op d' allerhoochste plaetze stellen.
 Dair zal oick wezen gheen, dien hoverdij zal quellen,
 Om boven u heur stoel te rommen.
 Noch Semele, wiens eer konst Iuppiter doen vellen,
 Noch Tyndaris van hem gekomen.*

Het III. kvsken

Bij Douza

*Om een kleijn kusken (lief) had ick u laest gebeden,
End' hebt uw lipkens ras eens op de mijn gedrukt:
Daerna flux, als de gheen die een slangh heeft getreden
Deur vreez te rugghe deijst, uw mont van mij geruckt.
Zulx is gheen kussen (ach) dat ghij mij, zonder kleeven,
lae oft ghij liept te post, van vers de lipp' eens raickt;
Maer tot tgekus alleen meer appetijts gegeven,
End' om te zoenen u, niet dan de mont gemaickt.*

Het III. kvsken. Sonet

Bij Douza.

*Ten zijn geen kuskens, tian, welck mij Neaera biedt;
 T'is zuijker, t'is kaneel, t' zijn Indische muskaeten:
 Tis thijm, t'is Hemelbroot, t'zijn Grieckze honichraeten,
 Zulck als men op d'Hymet' of Hybla vloeijen ziet.
 Woudt ghij mij met zulck aes dick voeden, eer lang ijert
 Ontsterffelijck ick werd, oic onder sHemels Staeten
 Vermeeren dat tgetal: alwaer de gulde vaeten
 Vrous Hebes volle handt mit Nectar overghiet.
 Maer zulcke ghaven doch een weijnich staeken wilt,
 En met dit zoet gekus niet wezen al te mildt:
 Of van gelijcker macht met mij zyn wilt deelachtich,
 En werden een Goddin. der Goden disch ick haet,
 Als ick u derven moet; al wilde mij zijn staet
 Zelfs overdoen luppijn met hant, en mont opdrachtich.*

Het V. kvsken

Overgezet bij Ian van Hout

*Als mij, Neaera lief, deez zalicheyt geluckt
 Dat ghij uw borstkens stijf tegens de mijne druckt
 End uw twee armkens blanck om mijn' hals hebt geslagen:
 Als ghy dat montlyn root lieflyck te mijwaerts buckt:
 Als ick uw zoet gewicht om mijnen hals moet draghen:
 Als ooghskens, ende mont malcander dicht belagen:
 Als ghy my vruntlijck bijt, oick weer gebeten zucht:
 Oick uw tongh met gebeef tuschen mijn lipkens vucht,
 End' als mijn spraecklijck lidt van u (lief) wert gezogen,
 Als ghij mij (voorts) aenblaest deez' ambrosijnsche lucht,
 Lucht, die mijn laesten dach tot meer mael heeft vertogen;
 Deez zeer heilzame lucht, welck, vuijt u kompt gevlogen:
 Als gh'vuijt mijn flauwen geeft mit dijnen aezem treckt
 De walme dampicheijt, die van mijn hart vuytbreect
 lae, stadelycken smoockt, niet wezende te blussen:
 Als (zeggh' ick) uwen geest mit meedogen verweckt
 Mijn gloeijt, mijn smert, mijn pijn verzacht deurt lieflick kussen
 Met uwen lipkens zoet, en kan ick niet versussen
 (O aengenaeme koelt) Cupidoos grote macht:
 lae zeggh: Der Goden Godt is hij alleen geacht:
 Men vindt gheen meerder, ziet, in all des Hemels ronden:
 Oft, isser eenigh Godt voerzien met meerder kracht,
 Ghij zijt, Neaera lief, voor zulcx alleen bevonden.*

Het VI. kvsken

Bij Douza

*Twee duijzent kuskens ick van u bedongen had;
 D'helft ghij mij eiling gaeft; de rest, op dat tgheen klad
 Zou blijven, van uw mont ick zellif heb genomen;
 Tgetal, mijn hart (ick kens) ten eijnden is gekomen,
 Indien met maet, oft tal de liefd te paijen waer.
 Hoe zal doch enen boer, die nae den Ougst haickt swair,
 Van telbaer aren (laes) Vrou Ceres kunnen dancken?
 Oft oick den Wijngartman Evan voor hondert rancken?
 Wie kan begroten doch vant Meijsche gras tgetal?
 Als God t verdroochde landt met regen laven zal,
 Kan iemant t storten wel van all de droppen tellen?
 Zulcx oick als lovis grim, omt Eerdschgeslacht te quellen,
 Tot straff van haer misdaet aenneemt zijn Donderstrael,
 De Son verdonckert hij, den hagel valt te dael,
 Op mensch, veê, vogel, visch, en plaecht zeê, lucht, en landen,
 Doch comt dair goet oft quaet van boven deur Goodts handen
 Tcomt met de volle maet: dit maict zijn naeme groot.
 En ghij, Goddinne mijn, wiens suverheit minjoot
 Verr' hair te boven gaet, dien d'appel was behandicht
 Int Phrygiaensche dal, hoe comt, dat ghij aelhandich
 Deez goddelijcke ghaef ons mit getal toemeet?
 Doch telt myn zuchten niet, myn hartzeer, noch mijn leet?
 Noch zo veel tranen brack, welc langs mijn borst en kaken,
 Deurt stadich stromen (ach) men een rivier ziet maken,*

*Ten wair oic dat de Liefd deurt ongebluste vuir
Inwendich leste deez, kost hebben ghenen duyr,
Welc indien gh'insgelyx wilt tellen, mach wel lijden,
Dat gh'oic uw Kuskens telt, oft wilt van beijs vertijden
En laten ongetelt, end' wt een ruijm blanc hardt,
Mij tot een ydel boet vergunnen van mijn smert
Ontelbair Kuskens zuet, voir zuyr ontelbair tranen.*

Het VII. kvsken

Bij Douza

*Met hondert kuskens hondertmael,
 Met hondert duijst (Lief eele)
 lae duijzent kuskens duijzentmael,
 En duijzentwerf zo veele,
 Als aende Locht men sterren ziet,
 Of droppels inden Rhijne,
 Zoud' ick, zonder ophouden ijert,
 Deez' oogskens crijstallijne,
 Met t montlijn klein,
 En kaecxkens rein
 Gestadelijck wel kussen:
 Mair als ick vast
 Op deez gepast
 Mijn brandt neem voor te blussen;
 En t aenzicht dijn
 Dicht op het mijn
 Met minnebeetkens pranghe,
 Als zeggh' ick stijf
 Met ziel en lijf
 Aan u bestorven hanghe;
 Werdt mij, schoon lief,
 (Ach bitter grief)*

*Benomen gansch het lichte
Der oogskens rein,
En t montlijn klein,
Oick missen moet tgezichte
Van tzoet' gelach
Twelck, als den Dach
Men ziet den mist verdryven;
En met een vlucht
Deur d'ijdel lucht
Zyn gulden wagen drijven;
Zulx oick mijn smert
Heel van mijn hart
Doet met een swenck wech strijcken;
End al tgezucht,
Met traenen vucht
Van longh', end' oogen wijcken,
Gezicht, en mont, oh wat geschil
Es tuschen u gerezen!
Zoud' ick dan ijemant ijet te wil
In dit stuck kunnen wezen?
Of oick tot een metvrijer ijet
Zelfs lovem mogen lijden,
Als men mijn oogen ialours ziet
Mijn lippen wederstrijden?*

Het VIII. kvsken

Bij Douza

*Wat dulheit onbedacht
 Heeft u zo ver gebracht,
 Om myn tongh zonder vieren
 Dus bloedich te schossieren?
 En met dyn scerpe tanden
 Deez brengen (laes) tot schanden?
 Ist u dan niet genoch,
 Dat ghij mij spaed, en vroch,
 Zoo veel van dijn quetsuijren,
 Inwendich doet bezuijren,
 Welck men, uuijt d'oogskens dijn
 Geiaecht dweers deur de mijn,
 Ons thart bij naer ziet kloven:
 Ten zij ghij daerenboven
 Noch met uw beeten tandich
 Dit lidt derft maicken brandich?
 Deez (zeggh ick) deez mijn tonghe,
 Daer ick dijn lof met zonghe:
 Daer met ick daghen langhe,
 En nachten over banghe:
 Daer met ick tsavonts laet,
 End' als de Son opgaet,
 Uw eer hebb' uuijtgemeten.
 Dit is (hebt ghij t vergheten?)*

*Dit is dat spraecklick lidt,
 Dat all deez leekens wit,
 Dat dit goutgheel kruijs hair,
 Dat deez twee lichten klair,
 En deez uw rooder mont,
 En deez twee borstkens rondt
 Van u, Neaera schoon,
 Ver boven shemels troon,
 Voor lovis vrijerijen,
 Niet zonder veel benijen,
 Deur zijn stemm' heeft verheven.
 Die u (zeggh ick) mijn leven,
 Die u mijn gaijken schoon,
 Mijn hemelsche Dioon:
 Die u alleen mijn heijle,
 En mijn wit duijfken gheijle,
 Mijn peuselken, mijn vreucht,
 End al mijns harts geneucht,
 Mijn troost, mijn toeverlaet,
 Mijn zoete honichraet,
 Venus ten spijt alommen
 Heeft niet ontzien te nommen.
 Of ist dit zelve, ziet,
 Dat u doet schreumen niet,
 Deez t aendoen zulcken spijt,
 Dien ghij verzekert zijt,
 Dat op u t gheener stondt,
 Hoe swaer van u gewondt,*

*Kan zijn gestoort zo zeer,
Of zal altijd met eer,
Alleen niet dit kruijs hair,
Oft licht van d'oogskens clair,
Of deez u rooder mont,
Met deez twee borstkens rondt;
Mair dit gebit oick fier,
Twelck hem bracht int dangier,
En tandekens hoomoedich,
Onder zijn lipkens bloedich
In t midden van myn lyden
lae stervende belyden?
En van deez beenkens slachtich
Oick in zijn doot gedachtich,
Het loff, weerd om berispen,
Half staemlende uijtlispen?
O groot, aldeur geacht
Des schoonheijts fiere pracht!*

Het IX. kvsken

Bij Douza

*Met kuskens vocht dus steeds blijft aen mijn mont niet kleven,
Noch sijskens maicken wilt, noch met dijn armkens stijf,
Om mijnen hals gestrect, oft ghij den geest zoudt geven,
Bestorven hangen blijft als aen den elst het clijf:*

*In allen dingen wis moet zijn gehouwen maet,
End' hoe meer enigh vreucht eens menschen hart doet springen
Hoe dat tmeer onlusts (tian) als thart eens wert versaet
En tspel is op zijn best, gewoon is met te bringen.*

*Dairomm' als ick (schoon Lief) u negen kuskens verge
En geeft mij mer een paer, en treckt dair seven off,
Doch beide langh, noch vet: als sonder enich arghe
Diana geeft hair broer; als vrij van Venus stof*

*Een maechdeken gewoon hoir vader is te schincken:
En vuyjt mijn oogen voort verdwijnen wilt subyt
Om een houck vuyten weech, en spelen zoo schuijlwincken
Tzij binnen dijn vertreck of achter de tapijt.*

*Ick zal naer iaegen ras, iae volgen op het spoir,
End u zal noch tapyt, noch houc, noch winkel baeten,
Doch met een evelmoet, bloet hebbend in het oir,
Mijn nagels maicken scerp, mijn tanden blicken laten.*

*Iae als een sperwer snel, wien met zijn havicx clauw
Men ziet het duijfken bloij zijn plumich vel afstrijpen,
Zal van gelijcken u bespringen, end niet lau
Zulx als mijn' eijgen proij flux bij den cladden grijpen.*

*Ghij zult verwonnen dan strax u gevangen geven,
End hangend' om mijn hals met beide uw' armkens dicht
Verlajen mijne schouer, om met de rest van zeven
Noch kuskens onbetaelt mijn toorn te pajen licht,
Doch al dit te vergeefs, want tot straf dezer fauten,
Zal ick geen zeven dan, maer zevenmael zo veel
U doen betalen zaen, en met gevlochte bouten,
Om mij t'ontgaen niet meer, vast houden bij de keel.
Tot dat zijnd' afgedaen de kuskens al end' all,
Ghij bij uw Schoonheit zult, en Venus sweeren moeten,
Bereijt te zijn voortaan dit voorgenoemt misval,
Dick met gelijcke peijn voor mijn gerecht te boeten.*

Het X. kussen

Bij Douza

*Eenparich kussen (lief) steeds mij niet greijen kan,
Geeft ghij mij kuskens vet, zulck kussen moet ic prijzen.
Nu deez' oic drooch somwijl zijn niet te wreken tian,
En hebben dick den brandt in menichs hart doen rijzen.*

*De lonckend' oochskens oick te kussen zdacht is zoet,
En d'oorzaickers zijns quaets met huescheit te gewinnen.
Oft op zijns liefstems hals te lessen shartzen gloet,
En nu den boezem rijp, nu d'appelkens t'ontginnen*

*lae deez' met zijne mont, en beetkens niet om vuyigen
Te perssen, tot men tblauw' het wit zal zien verdringen.
Of met lipkens niet stil het spraecklijck lidt te zuijgen:
En deur de voegink tzaem d'een ziel met d'ander mingen;
Wanneer men beide deez' in een lichaem verghiet,
End uuijt twee lijven zoo éen Leven poocht te maicken;
Als tspel es op zijn best, en dat men deur verschiet
Des Geests, de liefd' int eijnd tot Venus swijm ziet raicken.*

*Mij zal langh, mij zal kort, mij los, of clam doen sacht
Tzij ick mit kuskens u, oft ghij mij zult bejegen,
Doch als ghij gheven zult, zulck gheen van mij verwacht:
Veranderingh' in deez bij ons moet zijn geplegen,*

*Maer wie van beijden eerst hier in zal breuckich wezen,
Die zal gehouden zijn te hooren na deez Keur,
Te weten, dat zoo veel als kuskens dan gerezen
Zijn zullen onderlingh' aen wederzij te veur,*

*Zoo veele soort (ick zeg) van kuskens hij alleene
Beghinnend' op een nieu (o vreeselijcke boet)
Vand'aldereerst tot tlest zonder te feijlen eene,
Den winner gheven sal te winst en voir zijn moeijt.*

Het XI. kvsken. Sonet.*Bij Douza*

*Dat ick poes al te vet, oick kussend' all te veel
 Conkoveletkens maick, moet ick tot meermael hooren:
 lae werd gewaerschout dick, dat in zulx de Doctoren
 Van Leûven zijn ontsticht, al waert maer malle Ceel.
 Zal ick, int zoenen dan, naer yeders mans gequeel
 Mij moeten draegen (laes): ick, die in u verloren
 Zelf mij deurt kussen vynd: iae in deez mein te smoren
 En waer, oft wie ick zij, vergheten heb geheel?
 Zulx horende mijn troost, een druxken met haer lipkens
 Flux mij gegheven heeft; zulx onder Venus slipkens
 Mars te doen rijzen plach: en met een kort vermaen
 Half lacchende gezeijt: Wat ist dat ghij u stooten
 Wilt, aen eens yeders klap, oft u zulx trecken aen?
 Voor mijn gerecht alleen deez zaick moet zijn beslooten.*

Het XII. kvsken

Bij Douza

*Wat ist, ghij Vroukensfier, en maechdekens met eeren,
 Wat ist, dat u van mij uw aenzichten doet keren?
 Der Goden overdaet en stell' ick hier niet voort,
 Veel min enich manier van minnen ongehoort,
 Gheen Rijmen zult ghij hier getaeckelt ergens vynden.
 Gheen, die sich niet met eer, zouw mogen onderwynden,
 School Heer te leesen veur int school de Joncheijt teer,
 Want ick hier Kuskens slecht iae niet dan zoenen leer,
 Dits alle mijnen theem, vrij van ingaende dingen
 Zulx een Poeët betaemt voor Maechdekens te singhen,
 Die tot het Choor bekent van Phoebus is bequaem,
 Maer herwaerts keren ziet heur oren nu te zaem
 lonckvrou, en Vrijsters coen, om dat mij bij gevallen
 Een woortgen van geneucht onnozel is ontvallen.
 Loopt aen een galghe, loopt, ghij aelhandich gespuijs
 lonckvrouwen onbescaemt, wiens maechdom is van huijs
 Ziet hoe veel reinder maecht ons' Aecht haer mach verbogen
 Die liever heeft een bladt in hair Text omgeslogen
 Dan hondert int pampier, oic liever met een Boeck,
 Dat slap is, heeft te doen, dan met een slappe Broeck.*

Het XIII. kvsken

Overgezet bij Ian van Hout

*Vand' allerzoetste strijt was ick vermoeyt en laf;
 Mijn armen om dijn hals (laes) waren heel besweeken:
 T hart in mij was versmoort, den geest mij gansch begaf;
 Mijn mont was vuytgedroocht, het leven wech gestreken:
 De Veerman met zijn schou, en Styx zijn mij gebleken:
 Plutonis doncker Rijck mij stondt al voor den ogen:
 Metdooghen ghij doen kreecht; mijn ziel ginght ghij opqueecken
 Met een vet kusken (lief) vuyt diepst des longhs getogen:
 Oorzaick, dat mijne geest weer tot mij quam gevlogen;
 Diez Charon onbevrecht most weer terugg' vertrecken.
 Neen; leech en voer hij niet; hola, ick heb gelogen:
 Mijn ziel bleef voor de vracht, zy'es in de swarte plecken,
 Een deel van uwen geest ghingh sich in mijn lijf strecken:
 Deez' haut de leden tzaem, die anders zouden swijcken,
 Dus leeft dijn ziel in mij; ten is voerwaer geen gecken:
 Doch listen doet zij veel, om weder wech te strijcken,
 Ten wair zaick oick dat ghij nu deez gestadelijcken
 In mijn lijf onderhieldt deur uwe kuskens zoet
 Zou deez in korten stondt vuyt mijn lijf weder wijcken.
 Daerom dijn lipkens vocht vast op de mijne doet:
 En maickt, dat een ziel steeds ons beijder lijven voet:
 Tot dat de Parca straf, nair een langdurich beijden,
 Wt onz lichamen twee sal eenen Geest doen scheijden.*

Het XIII. kvsken

Bij Douza

Wat wilt ghij mij dit montlijn root,
 Waer toe deez lipkens bieden?
 Lipkens, wiens vlam mij brengt ter doot,
 O wreed', en weerd om vlieden:
 lae harder dan een harde weer
 In marmer ofte klippen.
 Vw kuskens ick niet en begheer,
 Noch tdrucken met de lippen.
 Zoud' ick dit keij gepoes zoo groot,
 Of moddermuyjlen achten;
 Twelc mij zo dick brengt inden noot,
 lae bijnae doet versmachten?
 Als ick tegens mijn navel heet
 Mijn Middelpols voel kloppen,
 En heel verwoet, van dijn nachtkleet
 Doorboren al de noppen?
 En datmen al mijn zeenen ziet
 Deur ijdel brandt verdwijnen.
 Aij mij, waer heen? dat ghij wechvliet?
 Brenght mij in swaerder pijnen.
 Wlaer wilt gij heen? ach troost, keert weer,
 Ten zal u doch niet rouwen,
 En wilt mij niet dit montlijn teer,
 Om een seghxwoordt, onthouwen.

*Het is mij leet, en zij bereijt
T'herroepen mijn quae taele:
Te kussen u mij zeer wel greijt.
Vergheeft t mij mer dit maele;
En keert weerom: O niet hart t'hans
Als marmmer (zoo ick waene)
Mair zachter dan t' march van een gans,
lae pluijmen van een swaene.*

Het XV. kvsken. Sonet

Bij Douza

*Met zijn peez' achter t'oor de Liefd gespannen stondt,
 Van meijningh' u een scheut te scencken ongelogen:
 Als zient' uw voorhoofd gladt, en van zelfs thair gebogen,
 Dijn oochskens lodderlijck, uw kleijn', en rooder mont,
 En kaecxkens wit gebloost, en Venus borstkens rondt;
 Heeft zijn boogh vuijt de vuijt ter zijden neer geslogen,
 En met een kijndts gelaet flux om den hals gevlogen,
 Heeft duijzent kuskens dij gegeven in een stondt.
 Die u van Myrten t'zap, met d'Indische muscaet
 Tot t diepste van de longh strax hebben aengewaeijt:
 En bij de Goden al, en Venus heeft geswooren,
 Dat hij voortan niet meer u doen zoud' enich quaet.
 Ist wonder dan, dat zijn uw kuskens zoo zukaet?
 En dat men (ô wreed') gheen liefd' en ziet orboiren?*

Het XVI. kvsken*Bij Douza*

*O ghij, die voor de schoonheid ver
 Van Phoebe zijt gepresen,
 lae helder dan de gulden ster
 Des morgens opgerezen:
 Geef mij (lief) duyzent zoenkens heet,
 Zoo veel', als onverdroten,
 Geschonken Lesbia' hair Poëet,
 Oft van hem heeft genoten.
 Zo veel (zeggh' ick) heilzaem' als ghij,
 Oft doottelijcke swencken
 Draecht int gezicht; als ons om dij
 Hoops, en vreez t'hart doet krenken.
 Geeft mij zo veel, als lieflicheijts
 Men op dijn lipkens swerven:
 En zo veel als men weezlicheijts
 Uw kaecxkens root ziet verven.
 Als van vuurpijlen in mijn zij
 De Liefd geweest is stooker,
 End' hij noch heeft gespaert voor mij
 In zijnen gulden kooker.
 Zoo veel ist dat ick kuskens klam
 Welck dwers deurt harte dringen,
 Tot lessingh van mijn dulle vlam
 Van u zou geern bedingen.*

Zo veel ist, dat ick druxkens zacht,
 (O alderzoetste tergen)
 Met zyskens binnens monts verpacht
 U ben bereijt te vergen.
 Doch laet (lief) deez wat vetkens zijn,
 Vermengt met minnebeetkens:
 Niet zonder koveletkens fijn,
 Niet zonder geile kreetkens:
 Zulx als het geile duijken biet
 Zijn gaeijken zonder kyven,
 Dan, als men 't Zuijde zoelken ziet
 De stuijrsche vorst verdryven.
 En steunende' op mijn aenschijn dicht
 Wilt mij deur vruntscap paijen,
 Doende' her en derwaerts uw gesicht
 Heel waterich verdraijen.
 Aij mij, ick swijm', ick mach niet meer;
 (Zult hijgende dan spreeken)
 Ten zij ghij mij deur uw geest weer
 Een weijnich op gaet queecken.
 Dan zal ick u met banden stijf
 Wel smaekelijck omarmen:
 lae clevende aen u mont, als kljif,
 Gaen liefelijck verwarmen:
 En met een kusken langh', en vet
 Op nieuws instorten tleven:
 Ter tijt dat mij den aezem met
 Int zoenen zal begheven.

Aij mij, ick swijm', ick sterf de doot
(Zal mijnen theem dan wezen)
Ten zij dat mij uw lipkens root
Aennemen te genezen.
Dan zult ghij mij met ziel en lijf
Wel druckelijck ontfermen,
lae hangend' aen mijn' hals, als klijf
Gaen lieffelijck verwarmen.
En met een kusken langh', en vocht
'T jong leven weer aenblaezen,
Twelck mij strax deur uw zoete locht
Met Hebes dranck zal aezen.
Laet ons zulx onze groene ieucht
Tot tminnespel toerusten:
Den tijt zal komen, dat gheen vreucht
Ons beijder meer zal lusten.
Laet ons dan, eer wij werden veech,
Onz tijt deur lust verzaden.
Den ouderdom is onder weech
Met krenckt, en doot verladen.

Het XVII. kvsken. Sonet

Bij Douza

*Zulck een zoet blosken, als Aurora smorgens schout
 In rooskens purperroijt, deur shemels sweet ontlooken;
 Men in dijn lipkens vindt, vroeg morgens, als gezooken
 Ick deez heb al den nacht met kuskens menichfout.
 Beschanst zij ronstom zijn met wit, recht als ontvout
 Sich in eens maechs hant blanc een Pensee versch gebroken;
 Oft oyck een laete Kers onder de rijp gedooken,
 Als Somer ende Lent blijkt teffens op een hout.
 Laes, dat ick u altoos, als op heur beste maeten,
 End heetst uw kuskens zijn, moet met den son verlaeten.
 Spaert deez blij verve doch, tot mij uw bijzijn oijt
 Weerom verghun de nacht; oft zo u tuschen tijen
 Raickt ijemant met zijn lel, godt geef, dat dit schoon root
 Strax bleker, dan mijn wang, moet werden, deur zijn vrijen.*

Het XVIII. kvsken

Bij Douza

*Men meijnt, dat Venus laest eens hebbende aenschout
 Vw lipkens, in een Krijt van wit Albast besloten,
 Recht oft deur ijemants handt, en konstelijck gebout
 Waer t' alderrooste Crael in elpenbeen gegoten,
 Gezucht, end vuyt tgezicht heeft traenen laeten gaen
 En met een droef gelaet deez klachreden begonnen,
 Naer dat zij haer geslacht der Minnen aen end' aen
 Bij een geroepen had: Wat baet, dat ick gewonnen
 Eens met mijn lipkens root hier voormaels heb den Prijs,
 Oick wechgedragen dien, deurt zeggen van een Herder,
 Int Phrygiaens prijjeel, voor luijn' en Pallas wijs?
 Als ick thans thoochste lot moet quijten, end' een harder
 Partij gevonden heb, naar 't zeggen eens Poeëts?
 Die voor mij tSchoonheijts loff, mij, die zij' een Goddinne,
 Derf gheven zijn Neaeêr; end haer rooij lipkens steeds
 Wijt roemen voor de mijn: en, dat ick niet ontzinne,
 Geeft u luid wonder niet? Tza, Kynder valt te gaer,
 Valt deez Poeet aan boordt, en langer ongewrooken
 Mijn eer wilt laeten niet, tza van vuijrpulen swaer
 Deez kokers ijdel maickt, den brandt in hem doet smooken,
 En met uw fackels hem tot int gebeente treft.
 T' is lang genouch gesloft. Waer toe wilt ghij hem vieren?
 Laat klincken uw geschut, der armen kracht verheft
 Doorvroet zijn borft, hart, mildt, end' ongetemde nieren.*

*Doch toeziet, dat men haer int minst gheen hitt' en geef:
 Dan loode pijlen laet deez int march zijn bevroren.
 Haer aderen bekleumt, dat kouw diep in haer leef.
 Het is geschiet, ick gae om uwent wil verloren.
 Mijn lever smelt, oick voel int binnenste den brandt:
 En tschijnt, al oft uw borst met ijs, en stael beschoten,
 Oft met een steenrots waer, zulx aan d'Aegaeesche strandt
 Den slach der golven breeckt, steeds van de wint bestoten,
 Dienz ghij mijn lijden all, en treuren hout voor boert.
 Ondanckbaer: om dat ick de schoonheit ghingh vermelden
 Van uwe lipkens root, en Venus heb geroert,
 Komm' ick in dit verdriet, en moet uw loff misgelden.
 Hoe luttel weet ghij (och) waerom dat ghij mij haet,
 Hoe weijnigh kent ghij oick de macht van Venus grimmen,
 Als tvuijrstontsteken is. deez warsheit stuijrs doch laet,
 En met genae tot my doet uw schoon oochskens glimmen
 End' (d'oorzaick van mijn klacht) uw lipkens bij de mijn
 Eens paren wilt: opdat ghij oick van mijn quetzuijren
 Een weijnich voelen meucht, vuitzuijgende tfeijn
 Van deez verghifte scheut, en van gelycke vuijren
 Met ons deelachtig zijn. En wilt oick geensins vrezen
 Der Goden toornicheit, oft Venus dulheit ijet:
 Want oick, zelfs over deez, een vrouwelijck schoon wezen,
 (Ick laet ons menschen staen) heeft heerscappije, niet.*